

program własny

**RZEŻBA W PRZESTRZENI
PUBLICZNEJ
DLA NIEPODLEGŁEJ 2025**

**CENTRUM
RZEŻBY
POLSKIEJ**

RZEŻBA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

IV Kongres

21–22 października 2025

Międzynarodowe Centrum Kultury

Rynek Główny 25, Kraków

Organizator: Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku

Współorganizator: MCK w Krakowie

Kongres realizowany w ramach wieloletniego, inwestycyjnego programu własnego Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku pt. *Rzeźba w przestrzeni publicznej dla Niepodległej*, dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jest wyjątkową okazją do spotkań i dyskusji przedstawicieli różnych środowisk zawodowych i społecznych zaangażowanych w kształtowanie i badanie przestrzeni publicznej. Obecna, czwarta już edycja tego wydarzenia prowadzona jest w oparciu o nową formułę. Rozważania zaproszonych artystów, badaczy, ekspertów i praktyków będą szły dwutorowo: połączą analizę efektów samego programu inwestycyjnego z badaniami tematu rzeźby w przestrzeni publicznej w perspektywie współczesnej i historycznej, nie tylko polskiej, ale także po raz pierwszy w szerokiej perspektywie międzynarodowej.

Pierwszy dzień Kongresu poświęcony zostanie zagadnieniu rzeźby w przestrzeni publicznej w odniesieniu do efektów unikatowego w skali kraju programu własnego Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku *Rzeźba w przestrzeni publicznej dla Niepodległej*. Program od początku, tj. od 2021 roku, zakłada świadome i odpowiedzialne kształtowanie wspólnej przestrzeni. Kluczową rolę w tym procesie odgrywa współpraca wielu podmiotów, m.in. artystów, architektów, urbanistów, konserwatorów czy inwestorów. Celem programu jest podnoszenie jakości estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznych w Polsce poprzez trwałe wprowadzenie do nich dzieł sztuki współczesnej, reprezentujących wysoki poziom artystyczny. Beneficjenci programu, w ramach przyznanych dotacji, mogą dokonać zakupu dzieła już istniejącego, zrealizować rzeźbę wg projektu artysty, utrwalić ją w materiale docelowym lub poddać konserwacji. Zrealizowane w ramach zadania obiekty, rzeźby czy instalacje lokowane są w ogólnodostępnej przestrzeni publicznej.

Prelegentami pierwszego dnia Kongresu będzie sześciu artystów, którzy opowiedzą o swoich propozycjach rzeźbiarskich przeznaczonych do usytuowania w przestrzeni, realizowanych na zamówienie beneficjentów tegorocznej edycji oraz o własnych doświadczeniach, postulatach, sugestiach i pomysłach związanych z pracą z „przestrzenią” z punktu widzenia twórcy-rzeźbiarza.

W gronie referujących znajdują się autorzy wielu dzieł prezentowanych w przestrzeni publicznej, jak Maurycy Gomulicki, który w ramach programu realizuje rzeźbę *Gaja* dla Fundacji Nowa Przestrzeń Sztuki w Busku Zdroju, oraz Jan Sajdak, twórca *Wierzbowej Świątyni*, która ulokowana zostanie w ważnym w skali kraju ośrodku łączenia myśli ekologicznej z praktyką urządzenia zielonej przestrzeni publicznej w Warszawie (Park Fosa i Stoki Cytadeli). Z referatem wystąpi także Jerzy Norkowski, który w Poznaniu Visual Park nad Jeziorem

Strzeszyńskim przygotowuje instalację *Letnisko*, realizowaną dla beneficjenta programu – Fundacji Europejskie Forum Sztuki. Wśród prelegentów zaproszonych do udziału w Kongresie znajdzie się również Jerzy Dobrzański, który w ramach tegorocznej edycji zaproponował projekt funkcjonalnej rzeźby przestrzennej dedykowanej inżynierowi Franciszkowi Ksaweremu Christianiemu dla wsi Orońsko. Kolejnym mówcą będzie Tomasz Domański, autor *Dzwonu poziomego*, dzieła inaugurującego plenerową kolekcję sztuki w Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie. Listę twórców prezentujących efekty tegorocznej edycji programu dopełni Katarzyna Lipecky, która opowie m.in. o rzeźbie *Roślina*, przygotowanej dla Samorządowej Agencji Promocji i Kultury w Szczecinku. Panel z referatami pierwszego dnia zamknie wystąpienie Katarzyny Chrudzimskiej-Uhery, moderatorki poprzednich edycji Kongresu, która podsumuje dotychczasowe ustalenia i wnioski wypracowane podczas spotkań i dyskusji z lat 2021–2024 oraz zaprezentuje wydawnictwo poświęcone poprzednim edycjom wydarzenia (premiera publikacji). Wystąpienia prelegentów będą przyczynkiem do dyskusji panelowej z udziałem ekspertów. Pierwszy dzień spotkania zakończy performance Miho Iwaty.

Drugi dzień Kongresu poświęcony zostanie tematowi *Negocjowanie przestrzeni. Parki rzeźby w Europie Środkowej*. W ramach tegorocznych dyskusji i spotkań ponownie poddamy analizie wielorakie aspekty funkcjonowania rzeźby w przestrzeni publicznej. Po raz pierwszy jednak wydarzenie będzie miało charakter międzynarodowy. Ta ponadlokalna perspektywa pozwoli nie tylko osadzić rzeźbę w szerszym kontekście, ale też stanie się okazją do wymiany doświadczeń i refleksji nad fenomenem Europy Środkowej.

Tym razem przyjrzymy się ważnym społecznie obszarom natury – parkom, ogrodom rzeźby – które tworzą swoisty kontekst dla tej sztuki. Rzeźba współczesna umiejscawiana w naturalnym krajobrazie nie tylko jest kontynuacją wielowiekowej tradycji eksponowania jej w otoczeniu i na tle przyrody, ale też odkrywaniem ogromnego twórczego potencjału w budowaniu głębszych relacji z naturą. Ten szczególny „zwrot ku naturze”, chęć subtelnej ingerencji bądź konfrontowania się z nią, czy wręcz używanie jej jako artystycznego tworzywa, wpisuje się w definicję „rozszerzonego pola rzeźby” wytyczonego przez słynny diagram Rosalind Krauss, porządkujący złożone przemiany tej dziedziny i nowe jej formuły wypracowane przez artystów w XX wieku.

Koncentrując się na tym zagadnieniu, chcielibyśmy jednocześnie przeanalizować je, biorąc pod uwagę realia społeczno-polityczne, które znacząco wpływają na sferę publiczną i szczególnie rezonują w twórczości artystów działających w tym obszarze. Środkowoeuropejskie parki rzeźby to nie tylko intrygujący koncept artystyczny, ale też przestrzeń, w której wybrzmiewa kulturowy krajobraz regionu, z jego skomplikowaną historią i tożsamością.

Prelegenci drugiego dnia Kongresu, moderowanego przez Monikę Rydiger i Natalię Żak z MCK w Krakowie, skupią się na zagadnieniach zespołów i parków współczesnej rzeźby w Europie Środkowej, w oparciu o wybrane przykłady. Anna Podsiadły (Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku) omówi znaczący charakter kolekcji rzeźb prezentowanych w orońskim parku. Erwin Kessler, dyrektor Muzeum Sztuki w Bukareszcie (Rumunia), zaprezentuje założenie pomnikowe w Târgu Jiu, będące unikalnym zespołem rzeźb Constantina Brâncusiego oraz przeprowadzi jego porównanie ze współczesnymi zespołami rzeźb w przestrzeniach publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień na styku władzy i polityki. Barbora Kundračková z Muzeum Sztuki w Ołomuńcu (Czechy) zreferuje zagadnienie ram instytucjonalnych i idei parków rzeźby w Czechach. Z kolei Kristina Mizgirytė-Kryžauskė (Litwa, AV17, Gallery) zaprezentuje panoramę litewskich przykładów: zainicjowany w latach 70. minionego wieku park rzeźby w Kłajpedzie, „potransformacyjny” Europos parkas i współczesne praktyki na styku rzeźby i przestrzeni publicznej (efemeryczne pokazy w wileńskich parkach). Natomiast Deja Bečaj (Słowenia, Galeria Božidara Jakaca) przybliży ponad sześćdziesięcioletnią historię niezwyklej inicjatywy rzeźbiarskiej Forma Viva i zespołów

w Ravne, Portorožu, Kostanjevicy, Mariborze. Leonarda Kestere-Kłaviņa (Łotwa, Muzeum Turaida) omówi historię „Dainu kalns” stworzonego przez rzeźbiarza Indulisa Ranka w Turaidzie. Michał Wiśniewski (Kraków, MCK) syntetycznie nakreśli problematykę środkowoeuropejskich parków z „niechcianą” rzeźbą socjalistyczną.

Dzień zakończy się panelem dyskusyjnym i dwoma wydarzeniami towarzyszącymi: oprowadzeniami performatywnymi: Agaty Małodobry w Ogrodzie Rzeźbiarek oraz Bogusława Bachorczyka w „Naszym ogródku”.

Mamy nadzieję, że udział w kongresowych dyskusjach zaproszonego grona wybitnych ekspertów i badaczy – Agaty Agatowskiej, Macieja Aleksandrowicza, Anny Kłosowskiej, Marty Leśniakowskiej, Anny Marii Leśniewskiej, Agaty Małodobry, Ewy Rombalskiej, Bartłomieja Struzika, Magdaleny Ujmy – pozwoli na dogłębną analizę zjawiska, porównanie z zachodnioeuropejskimi przykładami, lepsze poznanie jego specyfiki i kontekstu.

Zależy nam, aby Kongres był otwartym spotkaniem, gromadził różne środowiska i prowadził do konstruktywnej wymiany wiedzy, poglądów, pomysłów i inicjatyw. Dlatego zapraszamy wszystkich do udziału w dyskusjach i wydarzeniach towarzyszących poszczególnym panelom.

Kongres realizowany w ramach:
Program własny Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku
pn. Rzeźba w przestrzeni publicznej dla Niepodległej – 2025

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Instytucja
zarządzająca
programem

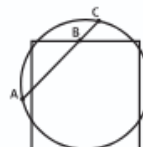
**CENTRUM
RZEŹBY POLSKIEJ**

Organizator:

**CENTRUM
RZEŹBY POLSKIEJ**

Współorganizator:

MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY
INTERNATIONAL
CULTURAL
CENTRE

Partner:

**Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki
w Krakowie**

Patronat medialny:

Architektura & Biznes